

UZASADNIENIE

Powód G. B. (1) wniósł o zasądzenie na jego rzecz od A. Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwoty 12.705,60 zł pobranej przez pozwaną tytułem opłaty likwidacyjnej na podstawie niedozwolonych postanowień umownych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwoty 6.300 zł od dnia 15 sierpnia 2013 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 6.405,60 zł od dnia 12 września 2013 r. do dnia zapłaty. Ponadto powód wniósł o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

(pozew k. 1-5)

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

(odpowiedź na pozew k. 63-73, protokół z rozprawy z dnia 2 czerwca 2016 r. k. 61-62)

Sąd zważył, co następuje:

Na mocy zezwolenia nr (...) z dnia 2 czerwca 1999 r. wydanego przez Państwowy Urząd Nadzoru Ubezpieczeń G. B. (1) wykonuje czynności agenta Ubezpieczeniowego.

G. B. (1) od dnia 2 sierpnia 1999 r. do 2016 r. prowadził działalność gospodarczą w zakresie działalności ubezpieczeniowej pod firmą Usługi (...).

Od 26 lipca 2003 r. G. B. (1) posiadał pełnomocnictwo prezesa zarządu Kapitał - (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. do pośredniczenia przy zawieraniu na rzecz N. Towarzystwa (...) S.A. umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem inwestycyjnym Program (...), obecnie A. Towarzystwo (...) S.A.

G. B. (1) nadal zajmuje się działalnością w przedmiocie usług ubezpieczeniowo – finansowych. Posiada wiedzę co do prowizyjnego wynagrodzenia agentów ubezpieczeniowych. Ponadto G. B. (1) wiedział czym jest i na czym polega umowa ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi, w tym miał wiedzę dotyczącą zasad pobierania i wysokości opłat likwidacyjnych.

(dowód: zezwolenie k. 54, pełnomocnictwo k. 55, wydruk z rejestru agentów ubezpieczeniowych k. 83, umowa k. 85-88, wydruk z (...) k. 84, przesłuchanie powoda G. B. (1) – w aktach Sądu Rejonowego w Tarnowie I Cps 36/19).

G. B. (1) jako przedstawiciel Kapitał - (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. pośredniczył przy zawieraniu w lutym 2006 r. umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym 2004 pomiędzy R. B. a N. Towarzystwa (...) S.A. (obecnie A. Towarzystwo (...) S.A.), potwierdzonej polisą numer (...).

Z tytułu zawarcia powyższej umowy A. Towarzystwo (...) S.A. wypłaciło na rzecz Kapitał - (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. prowizję w wysokości 5.865,60 zł.

R. B. zawierając umowę ubezpieczenia zaufał w pełni G. B. (1). G. B. (1) jako pośrednik ubezpieczeniowy zawierał wcześniej umowy ubezpieczenia domu i samochodu R. B., jak i członków jego rodziny. G. B. (2) oferując umowę ubezpieczenia R. B. informował go, iż jest to produkt obciążony małym ryzykiem inwestycyjnym i przyniesie w przyszłości zyski finansowe.

(dowód: wniosek nr (...) o zawarcie umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym 2004 k. 56-56v., dokumenty księgowe pozwanego k. 57-60, zeznania świadka R. B. – w aktach Sądu Rejonowego w Tarnowie I Cps 73/16, przesłuchanie powoda G. B. (1) – w aktach Sądu Rejonowego w Tarnowie I Cps 36/19)

W styczniu 2007 r., wskutek wniosku złożonego w dniu 2 stycznia 2007 r., pomiędzy G. B. (1) oraz A. Towarzystwem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. doszło do zawarcia umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym

funduszem kapitałowym Program (...), którą potwierdzono polisą ubezpieczeniową o numerze (...). Powyższa umowa ubezpieczenia została zawarta na podstawie ogólnych warunków ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym o oznaczeniu (...) oraz załącznika do ogólnych warunków ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym o oznaczeniu (...)01, będących integralną częścią tej umowy. Na podstawie rzeczony umowy powód był zobowiązany do regularnego uiszczania składek w kwocie 600 zł miesięcznie. Status polisy opłaconej wynosił 36.000 zł. Przy zawarciu umowy powód otrzymał Ogólne Warunki Ubezpieczenia wraz z powyższym załącznikiem. Zawarta umowa ubezpieczenia nie była pierwszą umową G. B. (1) takiego typu, posiadał inne umowy zawarte z innymi ubezpieczycielami, jak i z pozwanym. Przed zawarciem powyższej umowy G. B. (1) zawierał tego typu umowy z innymi konsumentami – jako pośrednik ubezpieczeniowy, w tym jako pośrednik ubezpieczeniowy działający w umieniu pozwanego.

(dowód: wniosek o zawarcie umowy k. 110-110v., polisa nr (...) 9-9v., OWU wraz z załącznikami k. 10-19, załącznik do OWU k. 112-112v., przesłuchanie powoda G. B. (1) – w aktach Sądu Rejonowego w Tarnowie I Cps 36/19)

R. B. po 5 latach obowiązywania umowy ubezpieczenia potwierdzonej polisą nr (...) zdecydował się na jej rozwiązanie. Gdy R. B. dowiedział się, że rezygnacja z umowy jest obarczona opłatą likwidacyjną chciał odzyskać jak największą ilość pieniędzy w stosunku do tych, które uiszczał w ramach składki ubezpieczeniowej. Wówczas G. B. (1) zaoferował R. B., że odkupi od niego prawa z umowy ubezpieczenia.

Tym samym na podstawie umowy przelewu z dnia 15 lutego 2011 r. R. B. (cedent) przeniósł na rzecz G. B. (1) (cesjonariusz) wierzytelność z umowy ubezpieczenia na życie zawartej z A. Towarzystwo (...) Spółką Akcyjną, potwierdzonej polisą nr (...) - wraz z wszelkimi prawami z nią związanymi, a w szczególności z prawem do odsetek. Wartość wykupu na dzień zawarcia umowy przelewu wynosiła 18.082,64 zł. Z tytułu przelewu wierzytelności cesjonariusz zapłacił na rzecz cedenta kwotę 18.082,64 zł.

Powyższa umowa ubezpieczenia została zawarta na podstawie ogólnych warunków ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym o oznaczeniu (...)OWU- (...) oraz załącznika do ogólnych warunków ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym o oznaczeniu (...)6, będących integralną częścią tej umowy. Na podstawie przedmiotowej umowy powód był zobowiązany do regularnego uiszczania składek w kwocie 6.011 zł miesięcznie. Status polisy opłaconej wynosił 36.660 zł.

(dowód: wniosek o wyrażenie zgody na przeniesienie praw k. 33-34, umowa k. 38-38v., aneks nr (...) do polisy nr (...) k. 20-20v., zeznania świadka R. B. – w aktach sprawy Sądu Rejonowego w Tarnowie I Cps 73/16, przesłuchanie powoda G. B. (1) – w aktach Sądu Rejonowego w Tarnowie I Cps 36/19)

Zapisy Ogólnych Warunków Ubezpieczenia na Życie z ubezpieczeniowym Funduszem Kapitałowym o oznaczeniu (...) oraz (...)OWU- (...) miały tożsamą treść, i tak:

W § 25 ust. 1 OWU ustalono, iż umowa ubezpieczenia ulega rozwiązaniu w razie wypowiedzenia przez ubezpieczającego z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia. Wypowiedzenie nie wymaga uzasadnienia i może być dokonane w każdym czasie. Natomiast z § 25 ust. 2 pkt. 4 umowa ubezpieczenia wygasa w dacie całkowitej wypłaty. W myśl § 21 ust 10 OWU całkowita wypłata może być dokonana na wniosek ubezpieczającego w każdym czasie. Nadto wskazano w § 32 OWU, iż w sprawach nieuregulowanych ogólnymi warunkami ubezpieczenia będą miały zastosowanie obowiązujące przepisy prawa polskiego.

Na podstawie zawartej umowy ubezpieczenia na życie, A. Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. uprawnione zostało do pobrania m.in. opłaty likwidacyjnej (§ 18 ust. 1 pkt. 5 OWU).

Stosownie do § 18 ust. 6 OWU opłata likwidacyjna ustalana jest procentowo i pobierana z subkonta składek regularnych poprzez umorzenie odpowiedniej liczby jednostek uczestnictwa, przed każdą częściową wypłatą, całkowitą wypłatą oraz w razie wygaśnięcia umowy ubezpieczenia w sytuacjach wskazanych w § 12 ust. 2, § 25 ust. 2 pkt. 2, 3, 5 oraz od tej części środków wypłaconych z subkonta składek regularnych, która powoduje,

że wartość subkonta składek regularnych staje się niższa od kwoty odpowiadającej statusowi polisy opłaconej. Jednostki uczestnictwa są umarzane w proporcjach odpowiadających udziałowi w poszczególnych funduszy: w wartości częściowej wypłaty albo całkowitej wypłaty – w razie częściowej wypłaty albo całkowitej wypłaty; w wartości rachunku ubezpieczającego – w razie wygaśnięcia umowy ubezpieczenia w warunkach wskazanych w § 12 ust. 2, § 25 ust. 2 pkt. 2, 3, 5 OWU.

Zgodnie z pkt 16 Załącznika do OWU (dla polisy numer (...)), jak również zgodnie z treścią polis o numerze (...) oraz o numerze (...) opłata likwidacyjna pobierana była w wysokości wskazanej w poniżej:

do dnia poprzedzającego 2. Rocznicę Polisy - 99,0%

od 2. Rocznicy Polisy do dnia poprzedzającego 3. Rocznicę Polisy - 80,0%

od 3. Rocznicy Polisy do dnia poprzedzającego 4. Rocznicę Polisy - 70,0%

od 4. Rocznicy Polisy do dnia poprzedzającego 5. Rocznicę Polisy - 60,0%

od 5. Rocznicy Polisy do dnia poprzedzającego 6. Rocznicę Polisy - 50,0%

od 6. Rocznicy Polisy do dnia poprzedzającego 7. Rocznicę Polisy - 40,0%

od 7. Rocznicy Polisy do dnia poprzedzającego 8. Rocznicę Polisy - 30,0%

od 8. Rocznicy Polisy do dnia poprzedzającego 9. Rocznicę Polisy - 20,0%

od 9. Rocznicy Polisy do dnia poprzedzającego 10. Rocznicę Polisy - 10,0%

od 10. Rocznicy Polisy - 0%".

Ubezpieczyciel został również upoważniony do pobierania następujących opłat: wstępnej (w wysokości 15% składki regularnej zapłaconej na 1 rok polisowy, za zarządzanie (1,95% rocznie, ustalonej procentowo w stosunku do wartości środków zgromadzonych na rachunku ubezpieczającego w Funduszach), administracyjnej (kwota 11,50 zł miesięcznie), za ryzyko (w wysokości szczegółowo podanej w polisie ubezpieczeniowej), transakcyjnej (w kwocie 15 zł od każdego zlecenia transferu, zmiany alokacji składki – ponad bezpłatne limity), od wykupu (w wysokości 1 % kwoty całkowitej lub częściowej wypłaty) oraz opłaty za wznowienie umowy ubezpieczenia.

(dowód: polisa nr (...) k. 9-9v., OWU o indeksie (...) wraz z załącznikami k. 10-19, załącznik do OWU o indeksie (...) k. 112-112v., aneks nr (...) do polisy nr (...) k. 20-20v., OWU o indeksie (...)OWU- (...) wraz z załącznikami k. 21-31v.)

Umowa ubezpieczenia potwierdzona polisą numer (...) została rozwiązana w dniu 14 sierpnia 2013 r. W związku z rozwiązaniem ww. umowy ubezpieczenia, pozwany dokonał całkowitej wypłaty z rachunku umowy ubezpieczenia i pobrał opłatę likwidacyjną w kwocie 6.300 zł.

Umowa ubezpieczenia potwierdzona polisą numer (...) wygasła w dniu 11 września 2013 r. W związku z rozwiązaniem ww. umowy ubezpieczenia, pozwany dokonał całkowitej wypłaty z rachunku umowy ubezpieczenia i pobrał z rachunku ww. umowy ubezpieczenia opłatę likwidacyjną w kwocie 6.405,60 zł.

G. B. (1) zdecydował się na rozwiązanie ww. umów, albowiem potrzebował dodatkowych środków finansowych. G. B. (1) miał świadomość, że rezygnując z umowy będzie musiał ponieść koszty z tytułu opłaty likwidacyjnej.

(dowód: pisma pozwanego z dnia 9 kwietnia 2015 r. k. 32-32v. i 39-39v., przesłuchanie powoda G. B. (1) – w aktach Sądu Rejonowego w Tarnowie I Cps 36/19)

Pismem z dnia 4 maja 2015 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 12.705,60 zł tytułem zwrotu pobranych opłat likwidacyjnych w terminie 7 dni od dnia doręczenia pisma. Pozwany pismem z dnia 14 maja 2015 r. odmówił wypłaty świadczenia.

(dowód: wezwanie do zapłaty k. 40-40v., odpowiedź pozwanego k. 41-41v.)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych powyżej dokumentów i kserokopii dokumentów złożonych przez strony postępowania, a także na podstawie zeznań świadka R. B. oraz na podstawie przesłuchania G. B. (1) w charakterze strony.

W ocenie Sądu dowody te, w zakresie, w jakim stanowiły podstawę poczynionych w niniejszej sprawie ustaleń faktycznych, tworzą zasadniczo spójny i niebudzący wątpliwości w świetle wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, a przez to zasługujący na wiarę materiał dowodowy. Stwierdzić należy, że żadna ze stron, co do zasady, nie poddawała w wątpliwość ich wiarygodności i mocy dowodowej, a również i Sąd nie dopatrzył się w nich niczego, co uzasadniałoby powzięcie wątpliwości w tym zakresie z urzędu.

Zeznania świadka R. B. oraz samego powoda Sąd ocenił jako wiarygodne, ponieważ były one zgodne wewnętrznie, a nadto wzajemnie ze sobą oraz z zebranymi w sprawie dowodami z dokumentów.

Sąd zważył, co następuje:

Sąd uznał, iż powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Bezsporne między stronami były w niniejszej sprawie okoliczności dotyczące zawarcia, jak i rozwiązania umów ubezpieczenia na życie potwierdzonych polisami o numerach (...).

W okolicznościach sprawy w dniu 15 lutego 2011 r. R. B. i G. B. (1) zawarli umowę przelewu wierzytelności przysługującej R. B. z tytułu umowy ubezpieczenia na życie, potwierdzonej polisą nr (...).

Stosownie do treści art. 509 § 1 k.c., wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Jak wynika zaś z treści § 2 w/w przepisu wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki.

Przedmiotem przelewu może być co do zasady wierzytelność istniejąca, którą cedent może swobodnie rozporządzać. Wierzytelność, która ma stanowić przedmiot rozporządzenia, powinna być w dostateczny sposób oznaczona (zindywidualizowana). Dotyczy to przede wszystkim wyraźnego określenia stosunku zobowiązaniowego, którego elementem jest zbywana wierzytelność (por. też Sąd Najwyższy w wyroku z 11 maja 1999 r., sygnatura akt III CKN 423/98, opubl. w Biul. SN 2000, nr 1, s. 1), a zatem oznaczenia stron tego stosunku, świadczenia oraz przedmiotu świadczenia. Strony stosunku, świadczenie oraz przedmiot świadczenia muszą być oznaczone bądź przynajmniej możliwe do oznaczenia (oznaczalne) w momencie zawierania umowy przenoszącej wierzytelność. Skuteczne jest zbycie wierzytelności, nieoznaczonej dokładnie w umowie przelewu, jeżeli można ją określić na podstawie treści stosunku zobowiązaniowego, z którego ta wierzytelność wynika (por. trafnie SN w wyroku z 5 listopada 1999 r., III CKN 423/98, OSN 2000, nr 5, poz. 92).

Wymaga wyjaśnienia to, że każda z ww. umów ubezpieczenia na życie jest umową mieszaną, z elementami klasycznego modelu umowy ubezpieczenia na życie i postanowieniami charakterystycznymi dla umów, których celem jest inwestowanie kapitału zgodnie z pkt 3 działu I załącznika do ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 950 ze zm.). Mają do niej

zastosowanie przepisy znajdujące się w szczególności w tytule XXVII, dziale I i III Kodeksu cywilnego oraz przepisy zawarte we wskazanej wyżej ustawie z dnia 22 maja 2003 roku o działalności ubezpieczeniowej.

Umowa ubezpieczenia na życie ma charakter umowy dwustronnie zobowiązującej i odpłatnej – po obu stronach powstają określone prawa oraz obowiązki. Stronami analizowanej umowy są ubezpieczyciel i ubezpieczający. Zgodnie z treścią art. 805 § 1 k.c. przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę.

Nie było przedmiotem sporu między stronami to, że każda z umów została zawarta z wykorzystaniem umownego wzorca autorstwa pozwanego, którego treść nie była przedmiotem indywidualnych uzgodnień.

Pozwany przyznał również, że na podstawie umowy zatrzymał kwotę 6.300 zł oraz kwotę 6.405,60 zł po rozwiązaniu umów ubezpieczenia. Poza tym strony nie kwestionowały wartości środków zgromadzonych na rachunkach rozliczeniowych każdej z umów, stanowiącej podstawę ustalenia przez pozwanego opłat likwidacyjnych.

Sporna pozostawała natomiast kwalifikacja postanowień ogólnych warunków ubezpieczenia uprawniająca pozwanego do naliczenia opłaty likwidacyjnej w związku z wygaśnięciem stosunku ubezpieczenia na danym etapie wykonywania umowy przez pryzmat przepisów chroniących konsumentów a zakazujących stosowania klauzul abuzywnych we wzorcach umownych przez przedsiębiorców (art. 385¹ § 1 k.c. – art. 385³ k.c.)

Stosownie do treści art. 385¹ § 1 k.c., postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (§ 1). Jeżeli postanowienia umowy zgodnie § 1 nie wiążą konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§ 2).

Zgodnie z art. 385² k.c., oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienia będące przedmiotem oceny.

Zdaniem tutejszego Sądu na gruncie OWU (dla każdej z umów) nie można uznać opłaty likwidacyjnej za główne świadczenie powoda. W realiach niniejszej sprawy głównym świadczeniem powoda było regularnie uiszczanie składki w wysokości oznaczonej w polisie, zaś po stronie pozwanego spełnienie danego świadczenia w przypadku zajścia określonego w umowie ubezpieczenia wypadku. Przeciwno uznaniu opłaty likwidacyjnej za główne świadczenie umowne przemawia również sam fakt, iż została ona przewidziana jedynie w wypadkach przedterminowego rozwiązania, czy wygaśnięcia umowy. Wobec powyższego była ona świadczeniem ubocznym, zastrzeżonym na wypadek zakończenia stosunku ubezpieczenia przed uzgodnionym terminem.

W związku z tym, że postanowienia dotyczące opłaty likwidacyjnej nie określały głównych świadczeń stron mogły być one co do zasady uznane za niedozwolone postanowienia umowne.

Ostatecznie więc, aby określone postanowienie umowy mogło zostać uznane za „niedozwolone postanowienie umowne”, spełnione muszą zostać łącznie następujące warunki: 1) umowa musi być zawarta z konsumentem, 2) postanowienie umowy nie może być uzgodnione indywidualnie, 3) postanowienie ma kształtować prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, 4) rażąco naruszając jego interesy, 5) postanowienie nie może dotyczyć głównych świadczeń stron i musi być sformułowane w sposób jednoznaczny.

Idąc dalej i biorąc pod uwagę zarzut sformułowany przez pozwaną w odpowiedzi na pozew, Sąd zobligowany był do zbadania spornej kwestii czy powódka, zawarła analizowaną umowę jako konsument.

Zgodnie z treścią art. 22¹ k.c. za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Powołany przepis prawny nie wyznacza cech osobowych podmiotu uważanego za konsumenta, takich jak wymagany zakres wiedzy i doświadczenia

w obrocie, stopień rozsądku i krytycyzmu wobec otrzymywanych informacji handlowych. Na ogół przyjmowany jest wzorzec konsumenta rozważnego, świadomego i krytycznego, który jest w stanie prawidłowo rozumieć kierowane do niego informacje. Nie ma podstaw do przyznania konsumentowi tak uprzywilejowanej pozycji, w której byłby zwolniony z obowiązku przejawiania jakiegokolwiek staranności przy dokonywaniu oceny treści umowy, którą zamierza zawrzeć. Przyjęte kryterium braku bezpośredniego związku między dokonaną czynnością prawną, a działalnością gospodarczą lub zawodową osoby fizycznej stanowi najistotniejsze i najbardziej charakterystyczne wyróżnienie dla pojęcia konsumenta, przeciwstawiane pojęciu przedsiębiorcy. Chodzi tu o bezpośredni związek z działalnością, którą podmiot ten prowadzi samodzielnie, we własnym imieniu, przy uwzględnieniu typu i rodzaju czynności prawnej, jej przedmiotu, a także okoliczności towarzyszących jej zawarciu. Oznacza to, że podejmowana czynność ma zmierzać do zaspokajania potrzeb własnych, osobistych podmiotu i jego rodziny, być nastawiona na zapewnienie funkcjonowania gospodarstwa domowego (por. P. Nazaruk. Komentarz do art. 22 (1) Kodeksu cywilnego, LEX).

Istnienie bezpośredniego związku między czynnością prawną, a działalnością gospodarczą lub zawodową podmiotu dokonującego czynności oznacza, że podmiot ten występuje w istocie w roli przedsiębiorcy, a zatem nie może być jednocześnie uważany za konsumenta. Trzeba zatem założyć, że obie te role (konsument i przedsiębiorca) są niepołączalne, a ich określenia pozostają ze sobą w stosunku funkcjonalnej korelacji (Zielona księga. Optymalna wizja Kodeksu cywilnego w Rzeczypospolitej Polskiej, red. Z. Radwański, Warszawa 2006, s. 39).

Konsumentem nie jest więc osoba zawierająca - nawet tylko jednorazowo - umowę zastrzegającą dla niej osiągnięcie celu gospodarczego. W świetle przyjętej powszechnie definicji działalności gospodarczej, nie ma działalności gospodarczej tam, gdzie nie występuje motyw zysku (por. S. Koroluk, Nowa definicja..., s. 26 [w:] Piotr Nazaruk, Komentarz do art. 22 (1) Kodeksu cywilnego, LEX).

Czynność prawna o charakterze konsumenckim z reguły ma zmierzać do zaspokajania potrzeb własnych, „prywatnych” podmiotu dokonującego czynności lub osób mu bliskich. Najogólniej mówiąc, chodzi tu o rolę polegającą na podejmowaniu transakcji z przedsiębiorcą przez osobę, która czyni to poza ramami działalności gospodarczej lub zawodowej (tak Tomasz Pajor [w:] Komentarz do art. 22 (1) Kodeksu cywilnego, LEX). Przy czym zasadnicze znaczenie dla takiej oceny ma chwila dokonywania rozpatrywanej czynności. Uznanie związku z działalnością gospodarczą lub zawodową za pośredni będzie uzasadnione, gdy użytek osobisty dobra lub usługi jest głównym lub przynajmniej przeważającym celem nabycia (Tomasz Pajor [w:] Komentarz do art. 22 (1) Kodeksu cywilnego, LEX).

Agentem ubezpieczeniowym, zgodnie z art. 7 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym, jest przedsiębiorca (zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. - o swobodzie działalności gospodarczej - (tekst jedn. - Dz. U. z 2015 r., poz. 584), wykonujący działalność agencyjną na podstawie umowy agencyjnej zawartej z zakładem ubezpieczeń i wpisany do rejestru agentów ubezpieczeniowych.

Agent ubezpieczeniowy jest przedsiębiorcą, który prowadzi we własnym imieniu, w sposób stały, zorganizowany i zarobkowy działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług agencyjnych. Zakres działalności jego przedsiębiorstwa obejmuje pośredniczenie w zawieraniu umów z klientami na rzecz innych przedsiębiorców albo zawieranie umów w ich imieniu. Z kolei dającym zlecenie może być osoba fizyczna, osoba prawna, a także jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, mająca zdolność prawną i która prowadzi we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową. Obie strony są przy tym samodzielnymi podmiotami prawa, odrębnymi od siebie, powiązanymi stosunkiem prawnym o charakterze obligacyjnym. Umowa agencyjna jest umową profesjonalną, bo obie strony umowy agencyjnej muszą być przedsiębiorcami, którzy prowadzą działalność gospodarczą (Kidyba A. (red.), Gawlik Z., Janiak A., Kopaczyńska - Pieczeniak K., Kozieł G., Niezbecka E., Sokołowski T., Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część szczególna, Warszawa 2010).

Z powyższego wynika, że istotą prowadzonej działalności gospodarczej przez agenta jest pośrednictwo, za wynagrodzeniem, w zawieraniu umów na rzecz ubezpieczyciela.

Powód zeznał, że od dwudziestu lat związany jest z branżą ubezpieczeniową, ponieważ pracuje aktywnie jako agent/pośrednik ubezpieczeniowy, współpracuje z różnymi Towarzystwami (...), w tym pośredniczy w zawieraniu umów ubezpieczenia na życie z pozwanym, za wynagrodzeniem. Posiada szeroką specjalistyczną wiedzę w zakresie ubezpieczeń na życie i to ubezpieczeń oferowanych przez pozwanego.

Wprawdzie regulacja zawarta w art. 22¹ k.c. nie zawiera definicji przeciętnego konsumenta, niemniej jednak w okolicznościach sprawy należy mieć na uwadze przesłanki abuzywności zawarte w art. 385¹ k.c. i nast., a jedną z nich jest rażące naruszenie interesów konsumenta.

Przyjmuje się, iż rażące naruszenie interesów konsumentów w sprawach dotyczących polisoklat wynika z niedoinformowania klienta co do charakteru opłaty likwidacyjnej i braku związku z tej opłaty z kosztami umowy czy jej przedwczesnym rozwiązaniem. Tymczasem trudno pośrednikowi ubezpieczeniowemu i agentowi ubezpieczeniowemu zarzucać niewiedzę w tym zakresie. Nie może zatem budzić wątpliwości, iż w przypadku powoda świadomość tego na jakich warunkach zawarł umowę była zdecydowanie większa niż u typowego konsumenta.

Niewątpliwie, zajmując się zawodowo zawieraniem umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi powód miała pełną wiedzę co do treści, charakteru, warunków oraz celu zawieranej umowy, a więc nie można mówić, iż postanowienia umowy zmierzały do wykorzystania jego niewiedzy.

W tym miejscu wskazać trzeba, że ratio legis przepisów służących ochronie konsumentów polega na uznaniu, iż pozycja konsumenta jako strony czynności prawnej jest pod każdym względem słabsza niż pozycja przedsiębiorcy. Przy założeniu znacznie silniejszej pozycji ekonomicznej oraz społecznej i organizacyjnej przedsiębiorcy, przepisy te pozwalają na zapewnienie konsumentowi równorzędności w relacjach z przedsiębiorcą.

W sytuacji jednak, gdy stroną czynności prawnej jest ta sama osoba – działająca z jednej strony w charakterze konsumenta, a z drugiej w charakterze przedsiębiorcy – trudno mówić o nierówności pozycji tej osoby w stosunku do samego siebie jako przedsiębiorcy.

Za sprzeczne z dobrym obyczajami uznać trzeba działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub braku doświadczenia, a więc działania traktowane powszechnie za nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych reguł, standardów postępowania. Rażące naruszenie interesów konsumentów polega zaś na nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na ich niekorzyść (wyrok SN z 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, LEX nr 159111). Niewątpliwie na kanwie niniejszej sprawy istotne jest to, że powód profesjonalnie zajmował się działalnością ubezpieczeniową, zatem zawierając umowę był świadomy konsekwencji tak sformułowanych postanowień. O ile przywołane przepisy chroniłyby przeciętnego konsumenta, który nie posiadał świadomości, co do kosztów, jakie może ponieść skutek przedterminowego rozwiązania umowy, o tyle sytuację powoda należy oceniać odmiennie i traktować go za świadomego i dobrze poinformowanego w tej kwestii.

Nie doszło zatem do spełnienia kolejnej przesłanki z art. 385 (1) §1 k.c. jaką jest ukształtowanie praw i obowiązków powoda w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

W tym stanie rzeczy, Sąd za słuszny uznał zarzut pozwanego, iż domagając się zwrotu opłat likwidacyjnych powód nadużywa swojego prawa podmiotowego, ponieważ w dacie zawarcia umowy działał za jako pośrednik ubezpieczeniowy faktycznie wykonując czynności typowe dla agenta ubezpieczeniowego i czerpał zyski w postaci prowizji ze sprzedaży takich produktów, jak rozpoznawana umowa. Skoro, jak podnosi pozwany, opłata likwidacyjna pobierana od ubezpieczających - konsumentów pokrywała koszty pośrednictwa ubezpieczeniowego, w tym koszty prowizji agentów, to ostatecznie powód czerpał korzyści z systemu opłat likwidacyjnych. Zdaniem Sądu, w tej konkretnej sytuacji, zwrócenie powodowi opłat likwidacyjnych nie byłoby zgodne z zasadami współżycia społecznego, o których mowa w art. 5 kc.

Mając na względzie wszystkie powyższe okoliczności Sąd oddalił powództwo, ponieważ po dokonaniu kontroli indywidualnej doszedł do wniosku, że postanowienia uprawniające pozwanego do pobrania opłaty likwidacyjnej, zawarte w umowie łączącej powoda z pozwanym, nie spełniają warunków z art. 385¹ k.c., a tym samym nie stanowią niedozwolonych postanowień umownych. Nie sposób więc udzielić roszczeniu powoda ochrony prawnej na podstawie art. 385¹ § 1 k.c.

O kosztach procesu Sąd orzekł stosownie do treści art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Uznać należało, że pozwany wygrał proces w całości i tym samym to pozwanemu należał się od powoda zwrot kosztów procesu niezbędnych do celowej obrony swoich praw. Na koszty procesu poniesione przez pozwanego złożyły się w niniejszej sprawie: wynagrodzenie jego pełnomocnika będącego adwokatem w kwocie 4.800 zł, ustalone zgodnie z przepisem § 2 ust. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804) aktualnego w dacie wniesienia pozwu oraz opłata skarbową od dokumentu pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Wobec powyższego, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

Zarządzenie: odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda (bez pouczenia).